

Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: змінюємо підходи.

Формувальне оцінювання — необхідна умова інтерактивного навчання, під час якого формується культура спільного обговорення у класі, розвиваються навички критичного і творчого мислення, а також створюється середовище, що заохочує учнів запитувати. Від правильної організації оцінювання залежить ефективність навчання. Саме формувальний підхід дає змогу вчителю одержати інформацію про стан навчальних досягнень учнів і вчасно відреагувати на проблеми в навчанні.

Кожен вчитель усвідомлює розмаїтість учнівської спільноти. Хтось уміє читати чи не з пелюшок і пише чудові есе, хтось ходить на соробан і йому на математиці так легко, що аж нудно, а хтось гарно малює і щасливий у цьому. То як же їх усіх, таких різних, оцінювати за однією шкалою? **Забезпечити індивідуальний підхід до кожного учня, похвалити, підтримати, підбадьорити можна за допомогою формувального оцінювання.** Його принципи слід застосовувати насамперед у роботі з учнями початкових класів, а також з учнями з особливими освітніми потребами

Оцінювання навчальних досягнень учнів — обов'язкова складова освітнього процесу. Нині він змінюється, тож, природно, слід переглядати й реалізовувати принципово нові підходи щодо оцінювання в освітній системі. Таким концептуальним підходом є формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів, що дає змогу:

- уникнути негативних моментів у навчанні;
- індивідуалізувати освітній процес;
- підвищити навчальну мотивацію й самостійність учнів.

Формувальний підхід потребує психологічного перелаштування вчителя, зміни ставлення учнів і їхніх батьків до шкільних оцінок

Мета формувального оцінювання — корегувати діяльність педагога й учнів під час освітнього процесу, аби поліпшувати навчальні досягнення. Формувальне оцінювання передбачає вивчення прогалін чи недосягнутих результатів. Його не фіксують у класному журналі.

Оцінювання — це конфіденційна інформація, яка стосується лише вчителя, дитини та її батьків, тобто педагоги не мають озвучувати навчальні досягнення учнів на батьківських зборах чи повідомляти їх публічно.

Приклад

У звітах чи листах, у спілкуванні з учнями чи їхніми батьками вчителі мають висловлювати позитивні характеристики: замість «не знає» чи «не вміє» слід зазначати «потребує підтримки», «варто приділити увагу», «потенціал для зростання полягає в ...» тощо.

Формувальне оцінювання підтримує впевненість учнів у тому, що кожен із них здатен поліпшити свої результати.

Формувальне оцінювання є основним у роботі вчителя 1 – 2 класів, та вчителя, який навчає учнів з особливими освітніми потребами. Крім того, його мають застосовувати учителі старших класів.

Застосовувати формувальне оцінювання вчителі мають щодня і щодуроку . Пропоную ознайомитися з кількома прикладами використання тих чи тих прийомів формувального оцінювання.

Учитель пояснює нову тему. Аби виявити труднощі учнів і визначити подальші педагогічні кроки — повторити матеріал, закріпити його чи продовжити вивчати тему — він пропонує учням виконати завдання. Результати виконання цього завдання він оцінює за принципами формувального оцінювання.

Приклад

«Світлофор». Замість жестів учитель може запропонувати учням показувати картки певного кольору(або цеглинки лего)

- Я зрозумів — зелена картка;
- Я не зовсім зрозумів або Я не все зрозумів — жовта;
- Я не зрозумів — червона.

Відтак учитель визначає, як працювати далі з учнями, що підняли картки певного кольору.

Формувальне оцінювання дієве на різних етапах уроку й під час роботи з учнями різного віку.

Одним з основних принципів формувального оцінювання є позитивність. Тобто аби зворотний зв'язок і результат навчання був позитивним, учитель має бути відповідно налаштованим — і коли викладає навчальний матеріал, і коли пропонує учню допомогу під час виконання завдань. Так учитель має змогу отримати більше інформації про те, що саме учні знають, як міркують, що і як вчать, а отже, має більше можливостей для корегування й удосконалення освітнього процесу.

Учителю слід застосовувати формувальне оцінювання на основі чітко сформованих і представлених учням критеріїв. Якщо він виявив помилку, однак вона не відповідає тому чи тому критерію, то враховувати її під час оцінювання не потрібно. При цьому вчитель має означити цю помилку та взяти її до уваги, а відтак — корегувати освітній процес, аби в подальшому її уникнути.

Як фіксувати інформацію

Формувальне оцінювання не фіксують у класному журналі, тож постає запитання: як учителю, який його застосовує, фіксувати інформацію про навчальні досягнення учнів? Аби збирати, інтерпретувати й фіксувати інформацію, вчитель може:

- записувати результати своїх спостережень за навчанням учня;
- збирати візуальні, аудіо-, відеозаписи, які виявляють рівень навчальних досягнень учня; робити відмітки про якість робіт учня порівняно з результатами, що визначені у типовій освітній програмі .
- У формувальному оцінюванні умовні позначки, значки різних кольорів, матеріали, зібрані у портфолію, фіксують навчальні досягнення учнів та дають змогу вчителю відстежувати їхню динаміку, а відтак — визначати потреби в навчанні кожного конкретного учня та надавати йому якісну педагогічну підтримку.

Навчання й оцінювання — взаємопов'язані процеси. Від правильної організації оцінювання залежить ефективність навчання. Саме формувальний підхід дає змогу педагогам одержати інформацію про стан навчальних досягнень учнів і вчасно відреагувати на проблеми в навчанні, прийняти педагогічні рішення для його поліпшення.

3. Формувальне оцінювання (assessment) здійснюється під час навчального процесу, підсумкове (evaluation) – по його завершенні.

Формувальне оцінювання

Підсумкове оцінювання

Перевіряє, як триває навчання	Перевіряє, що було вивчено
Діагностувальне: ідентифікує сфери, де необхідне покращення	Оцінює: вимірює досягнення певного рівня
Ідентифікує недоліки і покращує навчання	Судить про якість
Здійснюється під час навчального процесу	Відбувається в кінці навчального процесу
Допомагає учням вчитися один в одного	Змушує учнів конкурувати між собою

Звісно, формувальне оцінювання передбачає діагностику прогалин чи недосягнутих результатів, але в звіті чи листі, в спілкуванні з дитиною перших класів чи її батьками це має відобразитися винятково позитивними характеристиками: замість “не знає” чи “не вміє” потрібно писати “потребує додаткової роботи”, “варто приділити увагу”, “потенціал для зростання : в...” тощо.

1. Робота вчителя в початковій школі – розкрити потенціал кожної дитини, а не перевірити її на відповідність певному стандарту.

2. Формувальне оцінювання не повинно містити частки НЕ, жодних негативних суджень чи критики. Формувальне оцінювання діагностує сфери, які потребують покращення, і допомагає покращити їх. Влучну аналогію навів експерт з оцінювання Пол Блек: коли кухар готує суп і куштує його, – це формувальне оцінювання. Коли страву пробує клієнт – це підсумкове оцінювання.

3. Формувальне оцінювання не може складатися з балу, цифри, букви чи лише одного слова. Батькам мають додавати обов'язково пояснення, розширену категорію чи словесну характеристику – написану самим вчителем чи складену із запропонованих варіантів.

4. Формувальне оцінювання оцінює не результат, а процес. Відповідно, щоб здійснити формувальне оцінювання, не проводять спеціальні контрольні роботи. На превеликий жаль, протягом нашого дослідження ми знайшли за допомогою пошукових систем небагато докладних сучасних матеріалів, як вчителю здійснювати оцінювання в самому процесі роботи.

5. Коли говорять, що оцінювання в першому класі не буде, мають на увазі, що не буде традиційного для України оцінювання як вироку – з цифрою чи одним словом, які зовсім не передають суть того, що відбувалося з дитиною протягом року в школі. В Україні має змінитися ставлення до поняття “оцінювання” і як швидко це відбудеться – залежить від вчителів.

ВЧИТЕЛЬ ОЧИМА
ВЧИТЕЛЯ
SCHOOL

ВЧИТЕЛЬ ОЧИМА
РОДИНИ
SCHOOL

ВЧИТЕЛЬ ОЧИМА
ЕКОНОМІСТІВ

ВЧИТЕЛЬ ОЧИМА
АДМІНІСТРАЦІЇ
SCHOOL

ВЧИТЕЛЬ ОЧИМА
УЧНІВ
SCHOOL

ВЧИТЕЛЬ ОЧИМА
КОЛЕГ
SCHOOL

ВЧИТЕЛЬ ОЧИМА
СУСПІЛЬСТВА

